

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . R 84.—

za pol leta . R 42.—

za četrt leta . R 21.—

za 1 mesec . R 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 R

Za inozemstvo mesečno R 12.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon štev. 50

Glasovi trpečih iz kleti in vagonov.

Težka je smrt, a še težje je počasno umiranje v vlažnih kletih, kjer plesnoba tre človekove moči. In iz teh kleti vre na dan nov rod, odtam prihaja proletarska deca, noseč v prsih smrtne kali. V razbežanih vagonih se parijo telesa in se suše roke, ki so polne žuljev. Delavska mati rodi tretjino svojih otrok za grob. Toda zastonj pravi vse to ljudem, ki jih ni še zapelo v dušo, ko so pogledali v mračna in zaduhla stanovanja, kjer raste »cvet naroda«, slovenski otroci, v zastrupljenem ozračju.

In ta cvet bo moral biti strupen: jetičniki bodo zrastle iz teh brlogov. Pojdite v proletarska stanovanja v Trnovem, Šiški, stopite v barake, ogledajte si strašne spomenske naše svobode, — vagoni, ki so dom stoterih poštenih, delavnih mož! Zločinci v ljubljanskih ječah imajo boljša stanovanja, — kot da bi bili plačani za svoje delo. Poznamo v Ljubljani sobe, v katerih spi deset do dvanajst oseb! Tako strašne so, da bi ljubljanski g. župan niti svojih konj ne postavil vanje iz strahu, da se ne prehladijo.

Ali se potem še kdo čudi, da se ne prestando in v neverjetni višini pojavlja tuberkuloza? Da, ni daleč čas, da Ljubljana ne bo več nosila imena »prestolnica Slovencev«, dali ji bomo naslov »tempelj Tuberkuloze«. Da bi se že enkrat vsi, ki bivajo v Ljubljani zavedali, da stanovanjska beda ni samo vprašanje revnih ljudi, ampak vprašanje vseh. Če smrt stopi iz temnih, zatohlih in prenapolnjenih stanovanj, se ne bo ustavila pred prvim nadstropjem in pred vilo. In milijonar, ki danes govori, da so vsi poskusi, pomagati najrevnejšim, zgolj hujkanje in zapeljevanje, — ta mož bo drugače govoril, če se iz kleti priplazi bolezen h posteljam njegovih dragih. Če pa danes zahteva ljudstvo, da se milijonari izsele iz tujih hiš in si zgradijo lastne,

vpije ves kapitalistični svet: »Krivico nam delate. Jugoslavija je tu in vi imate svobodo«. Da, mi vpijemo iz globin svoje bede:

Imamo svobodo: Svobodno nam je umirati v soparnih vagonih.

Naša deca ima svobodo: Nihče ji ne brani, da pogine.

Mi imamo svobodo, milijonarji pa nad vse težko delo: Saj ni lahko, letno zabiti desetisočake, ki so plod tujega dela. Oni imajo sladke ure, visoke palače in denarja dovolj, nam ostane trdo delo, bolni otroci in vagoni!

Toda kaj zahtevamo mi od teh ljudi? Ali jim mar hočemo ukrasti premoženje? Niti na misel nam ne pride. Malo solnca hočemo. Zahtevamo le, da zapuste ti bogatini stanovanja v tujih hišah in si zgradijo lastne hiše. Zahtevamo le kos strehe, da obvarujemo ženo, svoje dečke in deklice pred dežjem in mrazom. Toda našli so se mogočni in uplivni ljudje, ki pravijo: »Ne dovolimo, da bi kdo prisilil milijonarje, da morajo zidati hiše. Zida naj država. Če pa država nima denarja, naj obdavi vse.« — Mi pravimo: »Nikoli. Rajši se bomo vas otresli, gg. vojni milijonarji.« — Oni pa: »Država naj zida. Naredba o stanovanjih je krivična: ona nalaga ubogim milijonarjem pretežka bremena. Delavci naj več delajo, plače naj se jim znižajo, pa bo denarja dovolj za gradbo novih hiš. Do tedaj pa ne gremo iz svojih stanovanj in ne bomo gradili hiš, — četudi zmrznete v vagonih!«

Na to pa imamo en sam odgovor: **Vsa prava delavska srca — na stražo!** Vsi, ki zgubljate svojo moč po kletih in podstrešjih, barakah in vagonih, vsi, ki nimate v prsih kamena, — vaša ura je bila! Za žarek solnca in za streho se borimo brezstanovanjci. Združena moč vseh poštenih in delavnih ljudi naj nam pribori to borbo pravico.

V varstvo milijonarjev.

LDU Belgrad, 9. julija. Minister za socialno politiko (dr. Kukovec. Ur.) vodi pregovore s pokrajinsko vlado v Ljubljani o kompetenci reševanja spornih vprašanj glede stanovanj in najemnikov. Po naredbi pokrajinske vlade v Ljubljani morajo vsi oni, ki imajo en milijon premoženja ali več zapustiti stanovanja, ki so jih najeli, in si sami zidati hiše. Ako tega ne store, morajo zapustiti mesto. Ministrstvo (to je dr. Kukovec. Ur.) je podvzelo ta korak, ker prihajajo v Belgrad dan za dnem priporočila radi tega vprašanja.

Ljubljana, 10. julija. Poverjenik za socialno skrbstvo je bil poklican v Belgrad. Zdi se, da hočejo tam gospod »socialni« minister dr. Kukovec poskusiti, da bi rešili ljubljanske kapitaliste in preprečili izvršitev navedbe celokupne deželne vlade.

Ljubljana, 10. julija. Dne 7. t. m. je ljubljansko deželno sodišče izdalo začasno odredbo, s katero se je postavilo na stališče, da so navedbe, katere je izdala deželna vlada, neveljavne. V zadevi, ki jo zastopa dr. Tavčar, je izdalo deželno sodišče nastopno začasno odredbo:

»V varnost najemnih pravic družbe »Alko«, zastopane po dr. Ivanu Tavčarju, in v Ljublj., do prostorov v Kolizeju, vzele najem po družbi z o. z. »Alko« v Ljubljani, prepoveduje se državnemu stanovanjskemu uradu v Ljubljani, oziroma po vrhovnemu sodišču deželne vlade za socialno skrb v Ljubljani vsako vmešavanje v najemniško pogodbo, katero je sklenila družba »Alko« glede svojih obratnih prostorov v št. 13 na Gosposvetski cesti ter opustiti vsako prisilno izpraznitev teh prostorov na podlagi odlokov deželne vlade za Slovenijo z dne 18. julija 1919, št. VII—2930/20, in sicer za toliko časa, da postane pravomočna razsodba, ki se bo izdala v pravi družbi »Alko« zoper dr. Tavčar in kraljestva SHS radi priznanja neveljavnosti odlokov Cg I 171/20, najkom z dne 1. julija 1921. Razlogi: Z odlokom z dne 18. junija 1920, št. 1920, št. VII—2930/20, je izrekla deželna vlada za Slove-

nijo, poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani, da je odpoved trgovskega lokala, najetega v hiši št. 13 na Gosposvetski cesti od Viljema Spitzerja in izdana temu od državnega stanovanjskega urada tudi nasproti družbi »Alko« veljavna ter se ima izvršitev izvesti tekom 8 dni po dostavitvi odloka.

Družba »Alko« je vložila 6. t. m. zoper drž. erar tožbo Cg 171/20 na priznanje neveljavnosti te odpovedi ter obenem predlagala začasno odredbo, kakršna je zgoraj v sklepu dovoljena in je predlagateljica omenila, da se ji je citirani odlok poverjeništvu za socialno skrb dostavil 23. junija 1920.

Že s tem odlokom samim je dokazano: 1. obstoj najeminske pogodbe »Alko« do spornih obratnih prostorov; 2. nevarnost, da se družbi ti prostori vsak čas s silo in to na ukrepitev poverjeništvu za soc. skrb ali pa stanovanj, urada odvzamejo, v katerem slučaju bi bilo ne glede na tožnici s tem povzročeno škodo sodnijsko uveljavljenje tožničnih pravic do najetih prostorov osobito pri sedanjih občeznanih razmerah brezdvomno vsaj otežkočeno. To so pa že razlogi, ki v smislu §§ 378., 379. in 381. z. r. opravičujejo začasno naredbo po § 382., št. 5 z. r., in to vsled nujnosti zadeve brez zaslišanja nasprotne stranke v smislu § 358. z. r. Deželno sodišče v Ljubljani, oddelek I., dne 7. julija 1920. Rekar I. r.

Tako sodišče. Družba »Alko« je pravzaprav nemški jud Spitzer. To ugotavljam, da vemo, koga zastopa ljubljanski župan.

O odredbi sodišča se bo pa še govorilo, ker ljudstvo hoče vedeti, kdo je več, ali celokupna deželna vlada, ali ljubljansko sodišče.

Širite „Večerni list“!

Kriza v vladi.

LDU Belgrad, 9. julija. Na včerajšnji seji ministrskega sveta je pričela razprava o spornih vprašanjih. Kakor pišejo skoraj vsi belgrajski listi, je od rešitve teh spornih vprašanj odvisno, ali ostane še nadalje »koncentracijski kabinet dr. Vesniča, ali pa pride zopet do krize. Ko dospeta ministra dr. Korošec in Joco Jovanović, ki sta na

službenem potovanju v južni Srbiji, se bodo rešila vsa sporna vprašanja.

LDU Belgrad, 9. julija. »Politika« piše pod naslovom »Pred krizo?«: Ako se do konca tega tedna ne rešijo sporna vprašanja, pride zopet do krize. Zgleda pa, da bo prišlo do sporazuma, ako obe stranki popustita.

Zavarovanje delavstva za slučaj bolezni in smrti.

Majhen korak k socialnemu zavarovanju.

LDU Belgrad, 9. julija. 14. t. m. ima začasni finančno ekonomski komite ministrstva sejo, na kateri se reši načrt ureditve glede podpore v primeru bolezni in

smrti delavcev. Ta ureditev ostane v veljavi, dokler se Narodnemu predstavništvu ne predloži moderni zakon o vprašanju zavarovanja delavcev v naši državi.

Dr. J.

Razdejanost ravnotežje.

Socialne razmere na celim svetu so skozišinsko bolne. Ves svet drhti kakor v mrzlici. Socialna revolucija, ta krvoločni izraz najgloblje nezadovoljnosti bednih mas, trka na vrata po vseh evropskih državah. Goste delavske vrste zapadne Evrope upirajo svoje oči na vzhod, na Rusijo, odkoder naj bi prišel osvoboditelj izpod oblasti krutega in mrzlega kapitalizma. Te množice sanjajo o bližnji bodočnosti, v kateri bo izginila beda in pomanjkanje v kateri bo delavski vpliv na ureditev družbenih razmer odgovarjal njihovem številu. Napovedale so nespravljiv boj sedanjemu gospodarskemu sistemu, ki je omogočil kupičenje kapitala na eni strani, na drugi pa revščino.

Mnogo je zdravnikov, ki se trudijo, da bi ta bolni družabni organizem ozdravili in bi se zopet vrnilo ravnotežje. Vsak dan vstajajo novi načrti, po katerih naj bi se uredil svet. Toda dve veliki zapreki onemogočujeta ozdravljenje družabnih razmer: trmoglavost in nepopustljivost kapitalizma, kateremu se zdi, da je njegovo kraljestvo neporušljivo in njegova moč nezlomljiva in pretirana. Nost ter nespravljivost enega dela delavstva, ki je vsem stanovom napovedalo razredni boj, iz katerega upa iziti kot zmagovalci in zavzeti tisto mesto in tisto moč, ki jo ima danes kapitalizem.

Kapitalizem je posledica gospodarskega liberalizma, ki je zopet sin verskega liberalizma. S svojimi močnimi verigami je znal svet tako vkleniti, da se ne dajo te vezi na noben način raztrgati. Izvedel je dovršeno organizacijo in si prisvojil gospodstvo nad celim svetom. Pred njim mora vsakod upogniti svoje koleno in kdor bi se drznil in se mu stavil po robu, ta je obsojen na smrt. Kapitalizem ne pozna pravičnosti in usmiljenja, njemu je njegova lastna korist največje in najzanesljivejše merilo za vsa dejanja. Človeka smatra za enostaven stroj, katerega more izrabljati, a ko mu ne more več služiti, ga sme vreči proč. Kapitalizem je torej popolnoma pozabil na nauke krščanstva o dostojanstvu človeka, o bratstvu vseh ljudi v Bogu.

Stališče kapitalizma v družbi je premočno, da bi bil pripravljen popustiti tistim, katere je dosedaj izkoriščal. Njemu je preveč ljuba oblast, da bi jo hotel deliti s tistimi, ki so mu pomagali, da je prišel do nje. V celi Evropi opazamo, kako kapitalizem odklanja tudi najpravičnejše zahteve delavnega ljudstva. Noče mu dati niti drobtinice. Na krik in jok lačnih in bolnih množic odgovarja s cinizmičnim smehom in z grožnjo. Kadar se govori in piše o socialnih reformah, noče ničesar slišati. Nepopustljiv je torej in trdoglav misleč, da bo denar pomagal ohraniti mesto, na katerem se nahaja.

Ta trdoglavost kapitalizma je izzvala še večje ogorčenje delavskih mas, ki padajo pravtako v skrajnost ter zahtevajo popolno uničenje kapitala bodisi v katerikoli obliki. One sanjajo o komunizmu, pod katerim se bodo vse dobrine razdelile in bo

delavstvo vzelo vajeti družbe v svoje roke. Nasprotno so vsakemu sodelovanju z ostalimi stanovi ter so pod geslom: delavci celega sveta, združite se — sklenile, da nastopijo najsrdečiji boj z vsemi ostalimi stanovi.

Izkoriščanje in izsesavanje s strani kapitalizma je toliko, da v delavskih množicah vre in kipi. Tem je v mislih samo maščevanje za prestano trpljenje, za cinčno izmzgavanje, ki ga ima na vesti kapitalizem. Maščevalna strast pa ni dober svetovalec. Ona potemni človeku razum, da ne zna več trezno misliti.

Velik del delavskih množic je pa drugega mišljenja. Pač so napovedale nespravljiv boj kapitalizmu, vendar izprevidijo, da rešitev družbe ni v borbi enega stanu proti drugemu, marveč v medsebojnem skladnem delu raznih stanov. Sedanji gospodarski kapitalistični sistem se mora izpremeniti, ako hočemo, da se na svet povrne red in mir. Kapital mora služiti svetu, ne pa celi svet pešiči posestnikov kapitala. Delavstvo bo doseglo to z močno organizacijo. Organizacija je povzdignila kapitalizem do te višine, organizacija delavskega stanu ga mora zrušiti. Kapitalizmu se mora torej postaviti nasproti močna, solidna strokovna in gospodarska organizacija delavstva, pa se bodo utrdbe kapitalizma zrušile, kakor bi bile napravljene iz papirja.

POLOŽAJ NA REKI.

LDU Milan, 9. julija. (Dun. KU) Kakor poroča »Secolo«, se položaj na Reki vedno bolj poostruje. Pečajo se v izboljšanjem valute, Banke so pripravljene, dovoliti potrebno posojilo, zahtevajo pa kot jamstvo pomožne vire mesta. Reški Narodni svet noče sprejeti predloga, ker bi se sicer mestne finance na ta način za dolgo časa obremenile.

MED KATOLIŠKIMI IN MOHAMEDANSKIMI ALBANC.

LDU Belgrad, 9. julija. Iz Skadra javljajo: Včeraj se je pred vojnim sodiščem v Tirani moral zagovarjati don Nac Nikaj, urednik skaderskega lista »Besa«, radi članka, v katerem je dokazoval, da so skaderske oblasti pretežno katoliškega mišljenja in je kritiziral muslimansko upravo, kateri je odrekal pravico pobiranja davkov. Vsled tega vlada med katoličani in med muslimani veliko razburjenje. Italijanski agitatorji razširjajo vesti, da nekdo namerava v džamiji klati svinje. Zaradi tega je bila mošeja nekaj dni zastražena. Boje se spopada med katoličani in mohamedanci.

WILSON SKLIČE ZVEZO NARODOV.

LDU Washington, 9. julija. (Dun. KU — Brezzično). Po brzobjavki iz Londona je bilo včeraj v spodnji zbornici objavljeno, da je Wilson sprejel vabilo, da se v novembru skliče zborovanje članov zveze narodov.

8-URNI DELAVNIK NA LADJAH.

LDU Rim, 9. julija. (Dun. KU — Brezzično). Mednarodni kongres mornarjev, ki zboruje v Genovi, je sklenil, da se na ladjah uvede osemurni delavnik.

Radić pred sodiščem.

Zagreb, 9. julija. Začetkom današnje razprave se je najprej prečitala obtožnica. Na predsednikovo vprašanje, da-li je razumel obtožnico, pravi Radić, da je ni razumel ter v obširnem govoru pojasnjuje svoje stališče, svoja načela in svoje delo. Pravi, da Jugoslavija na zunaj ni priznana kot kraljevina, ampak samo kot država in je jugoslovansko vprašanje sploh še predmet mednarodnih razprav. V svojih govorih se je pečal edino-le z ureditvijo naše države, do česar ima vso pravico. Obtožnica zastopa stališče, da je vladar stvoritelj ustave, da je tisto, kar je rekel regent, ustava; to stališče je nevzdržno. Pri nas za ustavno monarhijo po angleškem vzorcu še nismo zreli. Republika je primitivnejša oblika. On je za konstruktivno republiko. Govori se o kmetijski diktaturi. V resnici gre za izvrševanje ustavnih pravic po ve-

čini naroda. Misel kmetijske države je izšla iz srbskega naroda in uresničil jo je seljak Karagiorgjević, ki je iz nje ustvaril Srbijo. Obrenovići so prišli na vladu po milosti turških slutanov in ostali so vedno njihovi slugi. Zato je srbski narod volil med Karagiorgjevići in Obrenovići in izvolil Karagiorgjevića. Hrvatski seljak noče kraljevstva. V svojih poslanicah Wilsonu kot predsedniku mirovne konference je zahteval pravico samodločbe. Definitivno smo si izbrali pot zapadne demokracije. Nikakor ni res, da bi narod rekel, da je bilo prejšnje stanje boljše; narod je politično toliko izšel, da je pravilno pojmlil novo stanje. Narod pa misli, da hoče Srbija pogoltniti Hrvatsko.

Seja se prekine in se nadaljuje popoldne.

—:—

POŽAR V POSLOPJU PARLAMENTA.

Belgrad, 9. julija. Snoči ob 10. je začelo gori v stranskem poslopiju kraljevega dvora, kjer se sedaj nahaja narodno predstavništvo. Ker ni bilo vetra, so požar v dveh urah omejili.

LDU Belgrad, 9. julija. O požaru stranskega poslopija Narodnega predstavništva se doznajajo še nastopne podrobnosti: V stranskem poslopiju Narodnega predstavništva, kjer je garaža dvornih avtomobilov, je iz neznanih vzrokov izbruhnil požar. Nekateri trdijo, da je šofer s karbidno svetilko nehoti zapalil nekaj slame. Rezervarji bencina so se vneli, nakar je pričela gori vsa stavba. Zahvaliti se je samo mirni noči brez vetra, da se požar ni razširil. Požar je uničil streho in notranjost garaže. Zgoraj je en luksuzni avtomobil, več pa jih je poškodovanih. Škoda se ceni na več kot en milijon dinarjev.

PORAZ POLJSKE.

LDU Varšava, 9. julija. (Dun.KU. — Wolff.) Ministrstvo za zunanje zadeve je poslalo konferenci v Spaji noto, v kateri zagotavlja Poljska, da je vsak trenutek pripravljena skleniti mir po načelih samodoločbe prebivalstva. Poljska vojska štiti Evropo pred boljševiško nevarnostjo. Poljski narod je vstal, da brani svojo domovino, pa, ako bodo Poljaki prisiljeni nadaljevati vojno, bodo potrebovali materialne in moralne pomoči zaveznikov.

LDU Berlin, 9. julija. (Dun.KU.) Listi javljajo iz Kodanija: Po vesteh, ki so došle v Helsinkij, je vojaški položaj Poljske obupen. Južno od Proskurova so Rusi ponovno prodrli poljske postojanke in korakajo sedaj v smeri proti Tarnopolu in Lvovu. Stari trdnjavski trikot Rovno-Dubno-Luck je brez vsake zaščite. Od Karpatov do Berezine so vsi poljski voji popolnoma razpršeni. Poljska fronta ima veliko vrzeli. V sled hitrega boljševiškega prodiranja je ogrožena vsa vzhodna Galicija. Pri Volocisku stoji boljševiški voji samo še 5 milj daleč od stare ruske meje. Velika ruska ofenziva v treh smere: 1. proti ozemlju Tarnopol-Lvov, 2. proti Lvovu-Lublinu, 3. in najmočnejši sunek pa je naperjen proti ozemlju Mosyr-Pinsk-Brest-Litovsk-Varšava. Sunek proti Varšavi je za Poljake najbolj nevaren in more povzročiti propad Poljske.

LDU Varšava, 9. julija. (Dun.KU. — Brezžično.) Frontno poročilo od 8. t. m.: Oddelki severne armade se korakoma umika in se sovražnemu pritisku energično ustavljajo. Boljševiški detachmenti so pospešili prehod preko Berezine pri Barčecovu in zavzeli Pliso. Da bi bil napad bolj učinkovit, je sovražnik zbral mnogo težke artiljerije in infanterijskih čet. Napad ob železnici Molodečno-Polock smo z energičnim upiranjem zadržali. Sovražnik poizkuša izsiliti prehod preko Berezine pri Svisloču. Napad se je izjalovil. Naši oddelki so z drznim napadom zasedli Sačerin. V severnem Polesju so naši oddelki pri Kopatkovščih pregnali nadmočne sovražne čete preko reke Tremje. V južnem Polesju smo odvrnili napad močnih sovražnih čet na Lopiče. V okolici Sarnija smo izgubili stik s sovražnikom, ki se pripravlja na novo prestavljanje čet. Boji pri Rovnu se nadaljujejo. — (Tu je brezžična brzjavka pokvarjena; Zdi se, da so poljske čete zopet zasedle Rovno.) Južno od Zviahela so naše čete zavrnile napad Budijennyjeve kavalarije od druge boljševiške infanterijske divizije. Pri Ovrucu vzhodno od Oleska se je posrečilo našim četam, da so napadle v boku četrto boljševiško divizijo. Tu je ukrajinsko prebivalstvo organiziralo splošno vstajo proti boljševikom. (Ostanek brzjavke je pokvarjen.)

RUSIJA IN ANGLIJA.

LDU Moskva, 9. julija. (Dun. KU. — Brezžično.) V brezžičnem brzjavu, naslovljenem na lorda Curzona, javlja ljudski komisar za zunanje stvari, da ruska sovjetska vlada z angleško vlado soglasno želi, da bi prišlo med obema vladama do skorajšnjega miru. Sovjetska vlada sprejema načela, ki so izražena v spomenici angleške vlade, kot podlago za dogovor, ki naj bo predmet razprav obeh vlad. Sovjet-

ska vlada upa, da se bodo ta pogajanja začela takoj. Sovjetska vlada soglaša s tem, da naj se smatra po angleški vladi predlagani dogovor kot premirje med Rusijo in Anglijo ter skupno z angleško vlado pričakuje, da bo to premirje privedlo do končnoveljavnega miru. Obenem se sovjetska vlada zavaruje proti neresničnim trditvam, da je Rusija baje napadla angleško državo. Sovjetska vlada zatrjuje vnovič, da sovjetska Rusija v svojih odnosih napram Angliji ne želi drugega kot mir in da je bil edini vzrok, da to tega še ni prišlo, to, da na drugi strani ni bilo te želje.

MAŽARSKA ŽITNA LETINA.

LDU Budimpešta, 9. julija. (Dun. KU. — MKU.) Poljedelski minister je izjavil zastopnikom časopisja, da se inozemstvo živo zanima za mažarski presežek žetve. Rekel je, da je dobil že ugodne ponudbe različnih držav. Lahko se računa na dva do tri milijone meterskih stotov pšenice, kar odgovarja približno dvema milijonoma stotov moka. Izvažali bodo lahko tudi krompir, sočivje in klavno živino. Pri eksportu bodo merodajni tudi zunanje politični nagibi. Vsled tega Avstrija, ki je zaprla svoje meje proti Mažarski, v bodoče ne more računati na transport živil iz Mažarske.

ITALIJANI SE BOJE JUGOSLOVANSKE PROPAGANDE V AMERIKI.

LDU Trst, 9. julija. Oblasti so prijelo Stjepana Dojčiča, atentatorja bivšega bana Skerleca. Dojčič je bil na poti v Ameriko in je imel seboj mnogo brošur, naperjenih proti Radiću. Italijanske oblasti so mu odvzele brošure in njega zaprle. Ni mnogo upanja, da bi mu dovolile nadaljevati potovanje v Ameriko.

KONFERENCA V SPAJI.

LDU Spa, 9. julija. (Dun. KU. — Wolff.) V izjavi, ki so jo zavezniki pri večeršnjih posvetovanjih dali nemškemu delegatom, pravijo: S pogojem, da Nemčija takoj začne razoroževati brambo prebivalstva in varnostno policijo, da takoj ukrene potrebno, da se takoj izroči vse orožje, ki se nahaja v posesti civilnega prebivalstva, da takoj vse potrebno ukrene, da se odpravi občna brambna dolžnost, dalje da izroči zaveznikom v svrhu, da se uniči vse orožje in vojni material, kolikor presega v pogodbi določeno množino, in zagotovi porabo še neizvršenih določb mirovne pogodbe glede pomorske sile in zračnega plovstva — izjavljajo zavezniki, da se strinjajo s tem, da se rok za zmanjšanje čet državne brambe podaljša tako, da se vojska zmanjša do 1. oktobra 1920 na 150.000 mož, do 1. januarja 1921 pa 100.000 mož, in sicer natančno v taki sestavi in organizaciji, kakor je predvidena v mirovni pogodbi in da dalje pooblašajo nemško vlado, da sme v nevtralnem pasu do 1. oktobra imeti čete v tolikem številu, kakor ga bo naznanil mednarodni vojaški nadzorstveni odsek, da bodo čete sodelovale pri zbiranju orožja. Ako bi v kateremkoli času pred 1. januarjem 1921 zavezniki nadzorovali odseki v Nemčiji ugotovili, da Nemčija teh določb ne izvršuje lojalno, bodo zavezniki zasedli nove dele Nemčije bodisi ruhrske okrožje ali kak drug del in jih bodo zapustili šele tedaj, ko bo Nemčija te določbe popolnoma izpolnila.

LDU Spa, 9. julija. (Dun. KU. — Havas) Današnja seja konference je trajala do 11. ure 45 min. Na tej seji je podpisala nemška mirovna delegacija vojaški zapisnik. Ko se je seja nadaljevala, so obravnavali vprašanja vojnih krivcev. Jules Cambon prisostvuje seji kot francoski izvedenec.

LDU Spa, 9. julija. (Dun. KU. — Wolff) Ko je konferenca končala obravnavo o vojaškem vprašanju, se je takoj zopet setala k razgovoru glede vprašanja vojnih zločincev. Po izvajanjih nemškega pravosodnega ministra je predlagal Lloyd George, naj se prepuste posameznosti tega vprašanja pravosodnim ministrom. Seja se je po 1. uri odgodila. Posebna seja, v kateri so razpravljali o kazni za vojne zločince, je bila ob 15. V plenarni seji ob pol 17. se prične razprava o vprašanju premoaga.

LDU Spa, 9. julija. (Dun. KU.) Kakor javljajo listi, se zavezniki glede vprašanja

vojne odškodnine še posvetujejo med seboj. Zahtevi belgijskega ministrskega predsednika, da se nakaže Belgiji 8 odstotkov vse vojne odškodnine ter priorat na 2 in pol milijardi, so ugodili. O vprašanju Gdanskega se bodo posvetovali v soboto ali v nedeljo. Včeraj je došel semkaj poljski ministrski predsednik.

LDU Spa, 9. julija. (Dun. KU. — Havas.) Nemci so ob 11.15 podpisali dogovor glede razorožitve. Vložili so ugovor, da jih nobena določba versailleske pogodbe ne veže, da bi morali dovoliti nove teritorialne zasedbe, razen ako bi se pregrešili glede obnov.

LDU Pariz, 9. julija. (Dun. KU.) Posebni poročevalec agenture Havas v Spaji brzjavlja z ozirom na podpis pogojev zaveznikov glede razorožitve: S tem, da je nemška delegacija sprejela po ententi predlagane striktno obveze glede razorožitve, je izbrala edino pametno pot. Nemško odposlanstvo so pri tem vodili razni vzroki. Boji se, da bi z ozirom na to, da jutri poteče ponovno dovoljeni rok za znižanje staleža vojske, zavezniki v primeru, da bi Nemčija odklonila stavljenе j pogoje, izvršili svojo pretnjo in takoj zasedli Poruhrje. Odločnost zaveznikov, ki je tekem razprav prišla enotno do veljave, v tem pogledu ni ostala brez upliva. Na drugi strani pa se odposlanstvo boji, da bi z odklonitvijo določb, izvirajočih iz vprašanja razoroženja, napravila konec pogajanjem, ki so se začela v Spaji in iz katerih upa doseči ugodnosti na gospodarskem polju. Iz vseh teh vzrokov je nemški ministrski svet v Spaji sklenil, sprejeti pogoje zaveznikov.

Dnevne novice.

— V ponedeljek »Večerni list« ne izide, ker ta dan radi godu kralja Petra potiskarnah počiva vse delo.

— Udeležencem tabora v Šmartnem pri Litiji sporočamo, da vozi v nedeljo 11. julija 1920 proti Zidanem mostu iz Litije ob 8. uri zvečer poseben tovorni vlak za udeležence tabora.

— Političen katekizem. Ta izvrstna in poljudno pisana knjizica bi morala biti v rokah vsakega našega somišljenika. Podaja izčrpno pojasnilo o političnem položaju in političnih vprašanjih Jugoslavije. Poleg tega obravnava tudi še nekatere druge stvari, ki bi jih moral vsak državljani znati. Segajte pridno po knjizici. Naroča se pri tajnistvu SLS, Jugoslov. tiskarna, Ljubljana. Posamezen izvod s poštnino vred stane 6 kron, kdor naroči 20 izvodov, stane posamezen izvod s poštnino vred 5 K; kdor osebno vzame 20 izvodov stane izvod 4 K 50 vin.

— Proti špekulaciji z žitom. Izšla je naredba, glasom katere se ne smejo sklepati kupčije, s katerimi se kupuje kar cela letina posameznika, torej pridelek, o katerem se ne ve, koliko ga bo, niti kako ceno bo blago imelo. Vsaka taka pogodba je neveljavna. Tudi so neveljavne vse pogodbe za žito, ki so bile sklenjene pred 1. julijem in za koruzo vse pogodbe, ki so bile sklenjene pred 1. oktobrom tega leta. S tem se hoče preprečiti razne nerealne špekulacije židovskih veletrgovcev in pa s tem združeno dviganje cen.

— Mezde v stavbni stroki. Med zastopniki delavstva ter podjetniki stavbne obrti in industrije se je sklenila dne 7. julija t. l. nova kolektivna pogodba, ki ureja delavske mezde v stavbni obrti za čas od 1. julija do 31. decembra t. l. Pogodba naj velja za vso Slovenijo, v kolikor za okoliša mariborske in celjske zadruga stavbene obrti ne določijo drugače posebni dogovori. V bistvu ostane dogovor z dne 29. marca t. l. v veljavi in sicer do konca leta 1920. Vendar se plačuje na mezde, uveljavljene po navedenem dogovoru, v mesečijulij, avgust in september t. l. še 20 odstotna doklada; počenši s 1. oktobrom t. l. in do 31. decembra t. l. se računajo zopet mezde po dosedanjem dogovoru. Pač pa se je revidiralo besedilo dogovora z dne 29. marca t. l. v nastopnih točkah: 1. najvišje mezde, dosedaj veljavne za Ljubljano, Maribor in za mesta (industrijske kraje) na Gorenjskem, se uveljavijo za industrijske kraje v okrajnem glavarstvu Ljubljana okolica; 2. Razpredelnici mariborskih mezd izza dne 15. februarja t. l. ki tvorijo podlago mezdam po dosedanjem dogovoru, se spreminjave ugotovi meza polirja, preračunjena na uro, na K 4.80 — K 6, meza težačka na K 1.90 — K 2.50, meza mladotežnega delavca na K 1.30 — K 1.90. V tem smislu se mezde na novo preračunajo. Ministrstvo trgovine in industrije, Oddelek v Ljubljani je dne 8. julija t. l. odobril sklenjeni novi dogovor.

— Deška in dekliska meščanska šola v Trzinu se razširi s prih. šol. let. v dvorazredno. V prva razreda se sprejemajo učenci in učenke, ki so dovršili s povoljnim uspehom 5. šolsko leto. Zo celem Gorenjskem se za meščansko šolo v Trzinu živo zanimajo in povprašujejo po dijaških stanovanjih, ki se v Trzinu prav lahko dobe z dobro, domačo hrano, in, kar je glavno, po primernih cenah. Vsem, ki nameravajo

dati svoje hčere in sinove v Trzin, pa so radi stanovanja v zadregi, bo ravnanje primerno rado pomagalo in preskrbelo primerna stanovanja. Osebnost zapisovanje v I. in II. razred se vrši v četrtek dne 15. julija od 9.—12. in 14. septembra 1920 od 9.—12. Pismenemu priglasu pa naj se priloži izpričevalo in domovinski list. Pripomniti je še, da se na šoli uči poleg obveznih predmetov neobvezno nemščina, gosli in klavir. Pouk v neobveznih predmetih je brezplačen. — Ravnateljstvo.

— Nezaslišano navijanje cen glede cikorije. Vsaka gospodinja ve, da je veljala v mirnem času Frankova cikorija krogi 1 krono za kg in še manj. Tekom vojne je potom veriženja dosegla ceno 10 do 12 K. četudi je bila določena maksimalna cena, ki je bila dokaj nižja. Po preobratu je pa cena zopet padala in se je skrcila na tretjino. Danes se je pa tovarnarjem zahotelo večjih dobičkov in so cikorijo tako podražili, da stane danes tako Frankova kot Kolinska cikorija za vožnjo itd. na debelo 17 K. — To nezaslišano podražanje nikakor ni vtemeljeno niti v zvišanju stroškov, obrata niti v zvišanju cen surovin, kajti ozirom na to, da se je dvignila vrednost našega denarja nasproti češkoslovaški valut, od koder se dovažajo surovine za cikluti, gati. Mogoče so pa tovarne stvorile med seboj kak kartel. Vlada naj bi se za to vprašanje zanimala in določila, katera najvišja cena se sme zahtevati za razne sežgane pesne in druge odpadke!

— Italijansko letalo ujeli. 7. t. m. se je pojavilo nad Zagrebom italijansko letalo, ki sta ga začeli dve naši letali obstreljevati in zasledovati. Italijani so se zmedli v namesto proti Reki leteli proti Slavoniji, kjer so se končno spustili na tla. Naše oblasti so italijanska častnika prijeli in odpravile v Zagreb, kjer ju bodo zaslišali.

— Valute dne 9. julija na zagrejski borzi: 1 dolar 63 K; 100 avstrijskih kron 45 K; 100 carskih rubljev 125 K; 100 češkoslovaških kron 160 K; 100 francoskih frankov 530 K; 1 napoleon 272 K; 100 nemških mark 155 K; 100 rumunskih lejev 168 kron.

Ljubljanske novice.

lj Neljubi dogodki. Invalida Ivan Borman in Franc Šrumpf sta se te dni napila v Mezetovi gostilni na Vidovdanski cesti, nato sta v družbi drugih invalidov kričala in razsajala ter zabavljala čez policijo, ki jih je pomirjevala. Podali so se nato v kavarjarno Stritar, v kateri so se tako prepirali med seboj, da so se gostje zgrajali nad njimi. Vsekakor bi bilo umestno, da ukrene verjenišstvo za socialno skrbstvo ukrepe, da dobe invalidi pouk, kako naj se obnašajo, da bodo utihnile proti njim upravičene pritožbe.

lj Goljuf, ki je izvajal dolarje, ar. tiran. Detektivom policijskega ravnanjstva se je pod vodstvom rev. nadzornika Habeta in okoliškega nadzornika Podreberskega posrečilo, da so prijeli tistega lopova, kateri se je približeval kmetom, ki so prišli v Ljubljano z namenom, da menjajo dolarje. Reže je vodil po mestu toliko časa, dokler mu niso dali dolarjev, češ, da jih bo zamenjal, nato je pa z dolarji izginil. Oškodovane stranke so goljufa dobri spoznale, in ne bo odšel kazni, katero je zaslužil.

lj Tatvina tračnica na državni železnici. Detektivni kolodvorske policijske ekspoziture so aretirali 28letnega Vinča Kosmača z Ježice, ki je bil zaradi pretepa že trikrat predkaznovan. Fant je povedal, da je 30. m. m. med 21. in 22. uro ponoči vozil gnoj in da ga je ustavil neki mož, ki mu je ponudil 100 K, če bi se to noč peljal tračnice z državne železnice. Kosmač je odločil gnoj in se peljal proti drevesnici, kjer je dohitel voznika Erjavca. Blizu aeroplanskega vežbališča so prišli trije moški, ki so imeli pri nekem kolodvorske polic. ekspoziture so že takoj zločin prijavili. Erjavcu nepoznani moški so zbežali, Erjavc je hitro spregel konja, pustil voz na polju in odjezdil.

lj V popolni pijanosti je lozal to dno v nekem jarku v Spodnji Šiški neki okoli 50 let stari mož. Ker ga policijski stražnik ni mogel sam spraviti na varno, ga je preiskal in da bi ga kdo ne okradel, mu je odvzel srebrno uro z verižico, ki se nahaja pri policijskem ravnateljstvu.

lj Tatvina v bolnišnici. V tukajšnji bolnišnici sta bila okradena Alojzij Pavičič in Hubert Železnikar, ki služita tam. Tat jima je odnesel vso obleko. Škoda imata do 3000 kron.

lj Zaradi počitnic zapre trgovine. Nekaj trgovin je v Ljubljani že zaprtih; lastniki so nalepili na vrata listke: »Zaradi počitnic zaprto«.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.